

De 87-jarige Magda groeide op in een tijd waarin homoseksualiteit nauwelijks besproken werd, laat staan geaccepteerd. Ies, nu 71, ontkende zijn geaardheid zo sterk dat hij een hartaanval kreeg. De 19-jarige Lucas wist het op een gegeven moment zeker: hij was een jongen in zijn hoofd maar in een ander lichaam. Drie verhalen over de weg naar zelfontdekking en acceptatie, die een bron van inspiratie waren voor het nieuwe boek van schrijfster Eveline van de Putte.

tekst **Avani Meeuwissen** beeld **Randy van Gameren**

Eveline hield gesprekken met zo'n twintig mensen waarna ze haar boek *Een zwaluw in de kamer* schreef. Als pleitbezorger voor LHBTIQ+-acceptatie maakt zij zulke vaak verzwegen geschiedenissen hoorbaar. Die openheid was er vroeger niet, vertelt Magda. Het woord homoseksualiteit hoorde je zelden, en als het al ter sprake kwam, was het vooral negatief. "Het werd afgeschilderd als iets slechts," herinnert ze zich. Toch ontdekte ze haar gevoelens al als tiener, lang voordat ze het zelf begreep. "Toen ik twaalf of dertien was, begon ik op de meisjes-mulo. Daar raakte ik bevriend met een meisje dat naast me zat. Ze was aardig, lief, en had een wipneusje en krullen. Ik vond haar ontzettend leuk. Er zat een vleugje erotiek in mijn gevoelens, maar ik had geen idee wat dat betekende."

werd ik verliefd op een vrouw. Tegen die tijd had ik erover gelezen en vrouwen ontmoet die van andere vrouwen hielden. Dat was een openbaring. Dat was eind jaren zeventig. Gelukkig was de maatschappij toen al bezig met een omslag. De wetgeving veranderde, en ook de medische wereld begon lesbische en homoseksuele mensen en later ook transgen-ders, niet meer te zien als 'abnormaal'. Er kwam steeds meer erkenning dat liefde in al haar vormen oké was." "Die verliefdheid destijds was intens, met alles erop en eraan: vlinders in mijn buik, rode wangen als ik haar in de verte zag aankomen, een kloppend hart. Het waren van die heerlijke, overweldigende gevoelens. Als ik terugdenk aan onze begintijd, voelt het als één groot feest. En inmiddels zijn we nog steeds gelukkig samen."

Hartaanval als wake-up call

Ies leefde jarenlang het leven dat door zijn omgeving werd voorgeschreven, totdat hij op zijn 65e niet meer kon. "Ik groeide op in een strenge religieuze omgeving. Ik paste me aan en gedroeg me zoals werd verwacht. Eigen geluk was altijd ondergeschikt." Hij trouwde en werd vader. Voor de buitenwereld was hij een optimistische, actieve en sociale man, maar van binnen voelde hij zich vaak gebroken. Hij was één dag met pensioen, toen de omslag kwam. "Ik zat op de fiets en werd niet goed. Gelukkig zag een vrouw me onder een boom zitten en belde direct een ambulance. Een hartaanval," herinnert hij zich. Lichamelijk konden artsen niets vinden, maar een therapeut wees op een diepere oorzaak. "Droomt u weleens van mannen?" De vraag van de therapeut sloeg in als een bom. Ies: "Ik sputterde in eerste instantie tegen. Want het kon niet, het mocht niet. Maar toen werd mij duidelijk gemaakt dat als ik zo doorging, er meer hartaanvallen zouden volgen." Ies koos voor zichzelf, al ging dat niet zonder verlies. "Het betekende het einde van mijn huwelijk, gezin, vriendenkring, kerk en werk. Kortom: einde sociaal netwerk." De weg naar zelfacceptatie was lang en zwaar, maar Ies heeft een nieuw leven opgebouwd. Hij woont samen met zijn vriend en ervaart voor het eerst echt geluk. "Ik ben blij dat ik voor mezelf heb gekozen, al heb ik nog maar twee mensen van vroeger over. Dat is de prijs geweest."

Ook voor Lucas was de acceptatie van zichzelf een geleidelijk proces. "Op een gegeven moment wist ik: ik ben een jongen in mijn hoofd, maar mijn lichaam klopt niet. Dat was moeilijk, maar die

overtuiging gaf me ook kracht. Ik wist: dit is wie ik ben, en daar moet ik mee verder." Hij vertelde zijn omgeving over zijn identiteit toen hij veertien was, en kreeg gelukkig veel steun. "Mijn ouders en vrienden reageerden positief. Dat is echt een zegen, want ik weet hoe zwaar het voor anderen kan zijn. Ik heb verhalen gehoord van mensen die zelfs uit huis werden geplaatst." Hoewel hij in het dagelijks leven weinig problemen ondervindt, benadrukt Lucas dat acceptatie niet overal vanzelfsprekend is. "In het algemeen voel ik me wel heel geaccepteerd. Soms hoor ik mensen opmerkingen maken die niet bepaald vriendelijk zijn, zonder dat ze weten dat het over mij gaat. Dat kan lastig zijn, vooral in kleedkamers of toiletten, waar ik me soms bewuster van mijzelf voel." De medische transitie bracht echter nieuwe uitdagingen met zich mee. "De wachttijd voor operaties duurde jaren. Dat was zwaar," zegt Lucas. "Maar ik probeerde die frustratie om te zetten in iets positiefs, zoals het oprichten van de Gender and Sexuality Alliance (GSA) die diversiteit bespreekbaar maakte op mijn school. Het werd uiteindelijk de grootste van Nederland." Met deze actie maakte hij een blijvende impact. "Het voelde goed om iets te doen, anderen te helpen en een veilige plek te creëren. Dat gaf me kracht tijdens het lange wachten."

Tegenwoordig geeft Lucas lezingen en workshops over inclusie en acceptatie, met een focus op het onderwijs. "Kleine veranderingen, zoals inclusief taalgebruik, kunnen al een groot verschil maken," legt hij uit. "Neem bijvoorbeeld hoe de NS 'Beste reizigers' gebruikt in plaats van 'Dames en heren.' Dat lijkt klein, maar voor non-binaire mensen kan het veel betekenen." Hij moedigt mensen aan om hokjesdenken te doorbreken. "Het vraagt een lange adem, maar elke stap vooruit is waardevol. De zichtbaarheid van non-binaire en transgender mensen groeit, en dat helpt enorm. Het maakt onze verhalen dichterbij en meer te begrijpen voor anderen."

De impact van verhalen

Sinds enkele jaren zijn scholen verplicht om aandacht te besteden aan seksuele- en genderdiversiteit, vertelt Eveline. "Maar veel docenten weten niet hoe ze dat moeten aanpakken. Ze zijn bang voor reacties van ouders of hebben zelf moeite met het onderwerp. Toen dacht ik: verhalen hebben altijd zo'n grote impact, misschien moet ik een boek maken voor docenten om het gesprek aan

te gaan." Eveline sprak met Magda, Ies, Lucas en andere mensen. Hun ervaringen vormen de inspiratiebron voor *Een zwaluw in de kamer*, maar: "het boek is geen verzameling interviews, maar een serie fictieve verhalen." Dus lezen we over een transmeisje dat niet meer welkom is thuis en door de stad zwerft. Ontdekken dat je vader een vrouw is. Verliefd zijn op een man en een vrouw tegelijk. In twin-

'De vraag van de therapeut sloeg in als een bom'

tig meeslepende queerverhalen neemt Eveline van de Putte je mee in het leven van heel diverse personages. Het boek vormt ook de basis voor het project (voor)Lezen met Liefde. Hiervoor gaan getrainde senioren straks naar onder andere scholen en wijkcentra om een verhaal voor te lezen en in gesprek te gaan. Eveline merkt dat er vaak meer respect is voor ouderen. Jongeren nemen makkelijker iets van hen aan. Bovendien vinden senioren het boeiend om met jongeren in gesprek te gaan en hun levenservaring te delen. "Het spreekwoord 'onbekend maakt onbemind' klopt nog steeds. Wanneer ik verhalen deel, laat ik zien dat we allemaal op zoek zijn naar hetzelfde: de vrijheid om gewoon onszelf te kunnen zijn."

evelinevandeputte.com
uitgeverijdebrouwerij.nl

Kunnen zijn
wie je werkelijk
bent

Haar innerlijke conflict werd soms even verzacht door woorden uit onverwachte hoek. "Een keer zei de pastoor: Heb uw naaste lief, gelijk uzelf. Dat gaf me toestemming om van mijn buurmeisje te houden. Maar meteen daarna dacht ik dan ook: 'Als ik groot ben, word ik verliefd op een jongen'".

Ze trouwde uiteindelijk met een man en kreeg kinderen, zoals het hoorde in haar omgeving. Magda: "Na mijn scheiding